

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНОГО ЛПЛЕННЯ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 471 групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Спеціалізація: логопедія
Освітньо-професійної (наукової) програми
Дошкільна освіта
Глушко Анастасія Валентинівна
Керівник к.пед.н., доцент Голінська Т.М.
Рецензент Голуб Н.І. вихователь-методист
Херсонського навчально-виховного
комплексу
«Дошкільний навчальний заклад –
спеціалізована школа з поглибленим
вивченням англійської мови І ступеня –
гімназії» № 56 Херсонської міської ради

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ДЕКОРАТИВНОГО ЛІПЛЕННЯ	6
1.1	Поняття про розвиток дрібної моторики дітей дошкільного віку в психолого-педагогічній літературі.....	6
1.2	Ліплення як вид продуктивної діяльності дітей дошкільного віку.....	12
1.3	Декоративна ліплення в дошкільному закладі та зв'язок з народною творчістю.....	15
РОЗДІЛ 2	ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ ДЕКОРАТИВНОГО ЛІПЛЕННЯ	21
2.1	Зміст і методика декоративного ліплення як засіб розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку.....	21
2.2	Дослідно-експериментальна робота з методики декоративного ліплення у дітей середнього дошкільного віку.....	28
2.3	Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи.....	36
ВИСНОВКИ		40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		42
ДОДАТКИ		48
Додаток. Кодекс академічної доброчесності.....		55

ВСТУП

Актуальність дослідження обумовлюється тим, що в даний час увагу багатьох педагогів і психологів привертає проблема сенсомоторного розвитку на заняттях ліпленням, так як від нього дуже залежить мова дитини, дрібна моторика, уяву, пам'ять, творчі здатності руху дитини.

Ліплення має велике значення для навчання і виховання дітей дошкільного віку. Даний вид образотворчої діяльності є одним з улюблених для дітей в дитячому садку. Ліплення найбільш повно відповідає віковим особливостям дітей дошкільного віку, задовольняючи їх потреба в активній діяльності, дає можливість відображати свої думки і почуття про навколишню дійсність в об'ємних художніх формах. І педагог повинен створювати для цього всі умови: перш за все, забезпечує емоційно-образне сприйняття дійсності, формує естетичні почуття і уявлення, розвиває образне мислення і уяву, вчить дітей способам створення зображень, засобам їх виразного рішення.

Особливе значення для формування провідної ідеї для досліджень мали роботи (М. Кольцової), (Т. Ткаченко), (М. Монтессорі), (І. Павлова), (І. Сеченов), (Н. Бернштейн).

Розробила програму(М. Монтессорі) розвитку дрібної моторики рук, так як тактильні відчуття пов'язані безпосередньо з розумовими та емоційними процесами. Розвиток дрібної моторики рук сприяє тому, що пальці дитини стають більш пружними і сильними, що, в свою чергу, дозволяє тримати олівець чи ручку.

В дослідженнях (І.Сеченова), що рухи руки людини спадковість не зумовлені, а виникають в процесі виховання і навчання як результат освіти асоціативних зв'язків між зоровими відчуттями, відчутних і м'язовими в процесі активного взаємодії з навколишнім середовищем.

Все вищесказане дозволило нам сформулювати проблему дослідження: чи є ліплення ефективним засобом розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку?

Тому темою нашого дослідження було обрано **«Розвиток дрібної моторики у дітей дошкільного віку засобами декоративного ліплення».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Бакалаврська робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету як складова науково-дослідної теми кафедри «Формування професійної компетентності кадрового педагогічного потенціалу у системі суспільних трансформаційних процесів» (№ 0117U005614).

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та виявити вплив занять з декоративного ліплення на розвиток дрібної моторики дітей дошкільного віку.

Об'єкт дослідження – процес розвитку дрібної моторики дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження: розвиток дрібної моторики дітей дошкільного віку на заняттях декоративного ліплення.

Завдання дослідження:

1. Вивчити психолого-педагогічну і методичну літературу з проблеми дослідження.
2. Розкрити вплив декоративного ліплення в дошкільному закладі та зв'язок з народною творчістю.
3. Проаналізувати результати дослідження яка впливає на розвиток дрібної моторики дітей дошкільного віку.

Методи дослідження: аналіз літератури з даної проблеми, спостереження, обробка та узагальнення отриманих результатів.

Теоретична значимість полягає у виявленні особливостей використання занять образотворчого мистецтва і їх ролі на розвиток дрібної моторики дітей дошкільного віку.

Практична значимість полягає в розробці систематичної організації роботи вихователя і підборі практичних матеріалів для проведення заняття з декоративного ліплення.

Гіпотеза: ліплення є одним з ефективних засобів розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку.

Апробація результатів дослідження. Результати випускної роботи були представлені на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти, педагогічного факультету, Херсонського державного університету та приймала участь в дистанційній міждисциплінарній міжнародній науково-практичній конференції.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ЛІПЛЕННЯ

1.1. Поняття розвитку дрібної моторики дітей дошкільного віку в психолого-педагогічній літературі

Дрібна моторика - це сукупність узгоджених дій нервових, м'язових та кісткових систем, часто у поєднанні з візуальною системою при виконанні малих та точних рухів кистей та пальців та ніг. При застосуванні до моторних навичок і пальців часто використовуються термін спритності [3, с.70].

До області дрібної моторики існує велика різноманітність рухів: від примітивних жестів, таких як захоплення предметів, до дуже дрібних рухів, які, наприклад, залежить від рукописного почерку людини.

Вчені довели, що з анатомічної точки зору, близько третини всієї площі двигуна проєкції мозку кори займає проєктування рук, розташованих дуже близько до лінгвістичної зони. Тому розвиток мовлення дитини нерозривно пов'язаний з розвитком невеликої рухливості.

З'єднання палацової рухливості та лінгвістичної функції підтверджена дослідниками Інституту фізіології дітей та підлітків. Серед дослідників можна назвати А. Антакова-Фоміну, М. Кольцову, Е. Ісеніну. І. Сеченов писав, що рухи людських озброєнь не передбачають спадщину, але виникають у процесі навчання та навчання внаслідок формування асоціативних зв'язків між візуальними почуттями, відчутними та м'язами в процесі активної взаємодії з навколишнім середовищем [5, с. 51].

Дослідники (Н. Щелованов, Н. Фигурин, М. Денисова, М. Кистяковская) показали, що освоєння тонких актів рук приходить у процес зору, дотик, розвиток кінестетичного відчуття - положення та рух

тіла в просторі. Такий предмет - це стимул руху у напрямку до нього. Організовані дії рук утворюються у дитині поступово протягом першого півріччя свого життя. Пальці стиснуті в кулак випрямляються. Почніть виконувати спеціальні рухи, натискаючи предмети. Рука починає діяти як специфічний людський орган [20, с. 16].

Н. Бернштейн у своїй теорії показує, що анатомічний розвиток рівнів будівництва рухів надходить з перших місяців життя і закінчується до двох років. Починається довгий процес застосування одного до одного рівня побудови рухів.

Розвиток невеликої рухливості має значення в декількох аспектах, визначив існуючі напрямки наукових досліджень:

- 1) у зв'язку з розвитком когнітивних здібностей;
- 2) у зв'язку з розвитком мови;
- 3) розвиток власних рук для реалізації предметних та гарматних дій, включаючи листи.

Розвиток когнітивних здібностей у зв'язку з розвитком рухів рук, особливо активно проходячи у дитинстві та ранньому віці, пояснюється тим, що рухи руки, вивчають різні предмети, є умова знання дитини суб'єкта світу. «Прямий практичний контакт з предметами, діями з ними призводять до відкриття всіх нових та нових властивостей об'єктів та відносин між ними» [14, с. 34].

З розвитком дрібної моторики тісно пов'язаний розвиток мови. Якщо з медичної точки зору подивитися на знімок головного мозку, то починаєш розуміти, що рухова область мовної системи розташована поруч з руховою областю, будучи її частиною. Але приблизно третини всієї площі рухової проекції займає проекція кисті руки, розташована близько від мовної зони. Якщо тренувати тонких рухів пальців рук має великий вплив на розвиток активної мови дитини. Проведені дослідження і спостереження (М. Кольцовою, Л. Фоміної) показали, що ступінь розвитку рухів пальців збігається зі ступенем розвитку мови у дітей. Для

визначення рівня розвитку мовлення з дітьми перших років життя провели такий експеримент: просили дитини показати один пальчик, два, три («зроби ось так», - показували, як треба робити). Діти, яким вдається повторити ізольовані рухи пальцями, добре говорять. І, навпаки, у погано говорять дітей пальці або напружені і згинаються тільки все разом, або, навпаки - мляві, ватяні і не роблять окремих рухів. Таким чином, поки руху пальців не стануть вільними, домогтися розвитку мови у дітей не вдається. Питання про розвиток власних рухів рук для здійснення предметних і гарматних дій буде розглянуто при висвітленні особливостей розвитку дрібної моторики в онтогенезі. В побуті людині щохвилини потрібно здійснювати які-небудь дії дрібної моторики: застібання гудзиків, маніпулювання дрібними предметами, лист, малювання та інше, тому від розвитку залежить безпосередньо якість його життя [4, с. 68].

Діти, без порушень розвитку в психомоторному відношенні, проходить декілька етапів. Психомоторний розвиток починає не специфічних маніпуляцій, а з предметів які тривають до розумної, усвідомленої діяльності, але розуміється як цілеспрямоване і плановане сприйняття і перетворення дійсності за допомогою дій. У свідому діяльність включається друга сигнальна система - мова, яка удосконалює діяльність і розвиток дитини (А. Лурія, С. Ляпидевский, І. Павлов, І. Сеченов, та ін.).

Засіб рухливої недостатності у дітей, не сформована психомоторики в цілому, а само як і різні порушення мови, будуть негативно позначатися на активність і характер спілкування та рухового поведінки людини, на можливості здійснення діяльність багатьох видів, що певного рівня вимагають моторного та мовного розвитку.

У дітей на четвертому році життя освоїться безліч рамок для застібання - це розстібання гудзиків, пряжок, петель, гачків, блискавок та інші предмети; з купанням і одяганням ляльки; навчиться прасувати

хустинки, шкарпетки; навчаться різати варені овочі та фрукти для салатів, естетично накривати стіл, складаючи в техніці оригамі по-різному паперові та полотняні серветки; мити та прибирати за собою посуд. І все це буде побічно готувати руки дітей до листа. Дитина почне руками освоювати сенсорні еталони: величину, довжину, форму, колір, смак, структуру поверхні та багато інше. Від відчуття - до сприйняття, від сприйняття - до подання, від уявлення - до розуміння. Отже, «ручна праця» дасть «їжу для розуму», збагатить мова спеціальними поняттями – це «знаряддя думки для дітей». У дітей цього віку важливе значення розвитку пізнавальних інтересів, умінь, цілепокладання: щоб голова у дитини замислила, а рученята зробили, щоб сенсорно та моторна і вербальна (словесна) пізнавальна діяльність доповнювали одна іншу [5, с. 32].

Поступово хаотичне сприйняття дитини, накопиченої протягом трьох років, почне систематизувати та зберегти.

У п'ятому році життя покращені навички, нові інтереси виникають, наприклад, вакцина, вишивка, гачком тощо. «Виставка творчості», в яких відображаються статті, разом з історіями про те, як зробити. Ручні навички привчають дитину подолати труднощі, розвивати свою волю та когнітивні інтереси. Більше питань вимикається, чим більше «відповіді» відповідає руками.

Привабливий урок - це писання за шаблонами та листами. Це крок до освоєння «грамоти» і підготувати руки для письма.

У цьому віці діти люблять грати з очима прив'язаними. «Руки бачать!» - вони створюють дірки відкриття і знову готові перевірити свої можливості. Для таких ігор потрібні букви та цифри, вирізані з щільного картону, металу або вирізані з дерева.

Багато дошкільнят готові до довгострокових спостережень, експериментів та експериментів з магнітом, повітрям, водою, папером тощо.

Дитячий словниковий запас досягає двох тисяч, насолоджуйтеся всіма частинами мови, крім адекватних, і всіх граматичних форм. Він може перемістити знайому казку, вилучення та посилення на сильне враження на нього, розповісти про поїздку на екскурсію, поїздку до гостя, похід в театр. У той же час вони приходять: замінити слова, показуючи відстань, розмір напрямку.

Аналогічним чином, через 5 років функція балансу значно покращується, і діти можуть ходити до гімнастики, стояти на одній нозі на колоді. Правильна координація рухів рук і ноги під час ходьби [8, с. 49].

Як і в науці, були прийняті різні визначення «дрібної моторики».

Дрібна моторика - це набір координованого нервового, м'язових та кісткових систем, часто в поєднанні з візуальною та зоровою системою. Він має значення при виконанні дрібних і точних рухів з кистями та пальцями. Необхідність того, що необхідність розвитку дрібної моторики частіше говорить і написано, коли мова йде про маленьких дітей.

Це виправдано тим, що у молодому віці є швидкий розвиток мозку. Найбільш активне дозрівання оболонки двигуна відбувається в перший рік життя дитини і продовжується в моторному полі до 3 років [2, с. 54].

Дрібна моторика - це психомоторна якість, розвивається на основі створення оптимальної статички тіла, оптимального двигуна стереотипу локомотивів та рухів кінцівок, музичних та ритмічних рухів, які включають випущений рух рук та пальців [50, с. 78].

У психологічних дослідженнях існує кілька підходів до визначення «координаційних рухів».

Це розуміється як: - подолання надмірності рухів, метод організації рухової діяльності (Н.Бернштайн); - здатність поліпшити внутрішні та зовнішні сили, оптимально налаштувати рухових дій (Л. Виготський); Координація рухів - це якість психомоторної якості, заснована на психофізіологічних та морфологічних особливостях організму, є основою

для інших фізичних характеристик і сприятиме оптимальному регулюванню та згоді моторних дій [50, с. 36].

Враховуючи невелику мобільність як якість психомоторної, ми були засновані на роботі, присвяченій розслідуванню в галузі дії двигуна як ієрархічна багаторівнева система управління з будь-яких рухів (М.Бернштейн), як двигун-стереотип розвитку людської моторики (Л.Веккер, Ю.Лебедев, Б.Ломов, Ю.Сідкін, Л.Філіппова, І.Шилкова). Дрібна моторика є невід'ємною частиною моторної здатності індивідуального та оптимального стереотипу рухів соціалізації. Його розвиток базується на створенні оптимальної статики тіла, оптимального стереотипу двигуна двигуна та рухів кінцівок, музичних та ритмічних рухів.

Психологічні концепції когнітивного розвитку Ж. Піаже та онтогенетична концепція А. Валлона стверджує, що успішний розвиток психомоторних особливостей, процес контролюючих рухів у ранньому віці є важливим індексом розвитку дитини. Психологічні дослідження, проведені в лабораторії А. Запорожця та її працівників, були присвячені процесу створення довільного руху, ролі пошукових систем в організації та конкретну роль слів у створенні довільних рухів.

Визнаючи важливість розвитку психомоторних, прогресивних педагогічних систем 19 століття (М. Монтесорі, Р. Шейнер) розробляли велику увагу розвитку психомоторних характеристик у дитинстві.

Система освіти та розвитку в навчальних закладах зібрала великий ресурс знань з розвитку психомоторних властивостей дітей (М. Васильєва, Н. Ветлугіна, М. Литвинова). Психологічні дослідження (Л.Венгера, Д.Гальперіна, А.Запорожця, К.Тарасової, Б.Теплова) стала основою для розробки та реалізації навчальної практики, а також використання музичної освіти з використанням музичних та ритмічних вправ для розвитку психомоторних характеристик.

Взагалі, психологічна наука досягла значних результатів у вивченні психомоторних характеристик у молодому віці, визнав важливість їх створення в фізичній культурі та музичних уроках, розроблені діагностичні критерії для психомоторики. У той же час існує безліч проблем, які потребують подальшого розуміння; необхідно наукове обґрунтування та розвиток комплексних програм для вихователів та психологів.

Таким чином, в цілому, проблема підвищення ефективності комплексної психологічної та педагогічної роботи з розвитку дрібної моторики та координація пальців рук дітей не втрачає своїх значень. Видатний учитель В.Сухомлинський писав, що початки дитячих навичок та талантів - на підказках пальців, з них, образно кажучи, є ретельними стеблами, які годують джерелом творчих думок. Чим більше довіри та винахідливості у рухах руки дитини, тонша взаємодія з інструментами з інструментами (ручка, олівець), більш важким рухом, необхідним для цієї взаємодії, яскравіший творчий елемент дитини, тим більше дитячих ручних навичок, розумної дитини [13, с. 67]. Види образотворчої діяльності при розвитку дрібної моторики відносяться такі як аплікація, малювання, ліплення, конструювання.

1.2. Ліплення як вид продуктивної діяльності дітей дошкільного віку

Почуття краси, бажання створити великі - складні психологічні властивості особистості. Це почуття виникає у дитини з дуже молодого віку і особливо важливо в середині століття у дошкільному віці, тому що це саме цей момент у дитини. На зображенні зображення дитина набуває різних знань, створює навички незалежної діяльності. Немає допомоги дорослих.

Техніка з пластичного матеріалу багата і різноманітна, але вона навіть доступна для маленьких дітей. Основний інструмент у пластичному матеріалі - це рука (точніше, обидва руки), тому рівень здатності залежить від власних рук, а не кисті, олівця або ножиці. З цієї точки зору, методика моделювання пластичних матеріалів може бути оцінена як дуже природність та найбільш доступна для самосвідомості. У цьому випадку основні методи моделювання пластичних матеріалів: - скачують, розкачують, сплющують, відтягують. Коли дитина бирає пластичний матеріал, м'язи та з'єднання пальців отримують навантаження. Ліплення пластичним матеріалом дозволяє інтенсифікувати сенсорний розвиток дитини, розвиває правильне сприйняття форми об'єктів, правильної передачі просторових зв'язків між ними. Це найяскравіший тип творчості.

Формування в природі вимагає, з одного боку, враження та сприйняття, а з іншого - покращує ці почуття та сприйняття. У освітленні дитина повинна відображати властивості матеріалу тіла - їх об'єм, форму, щільність, текстура.

Всі заходи створюють незалежний підхід до пошуку нових методів зображення. У процесі формування ліплення, коли це доречне навчання, здатність знайти нове розвиток яскравіше, оскільки можна відновити помилки, безпосередньо виправлення форми пальців, стеків, заснованих або видалення надлишкової глини. Дитина може кілька разів переробляти форму, які не можуть бути виконані на малюнку та аплікації.

Пластичне ліплення є одним з видів тонкої творчості, в якому утворюються матеріали, виготовлені з пластичних та об'ємних форм, зображень або всю композицію. Навчальна та освітня цінність моделювання є великим, особливо з точки зору психічного та естетичного розвитку. Ліплення з пластичного матеріалу розширює горизонт, сприяє створенню творчого ставлення до нашого життя та морального представництва, сприяє освіті та створенню незалежності [41, с. 34].

Формування ліплення є своєрідною художньою діяльністю, яка має багато аспектів. Відповідно до змісту та теми розрізняються ділянки: сюжетні, предметні, декоративні, комплексні [57, с. 26].

- У предметному моделюванні зображення окремих об'єктів для дитини є простішим, ніж, наприклад, у живопису, тому що у класі діти займаються дітьми в реальному обсязі, і не доводиться вдаватися до умовних засобів зображення. Діти з цікавістю виліплюють великі фігури людей і тварин. Однак вони швидко контролюють зображення структурних об'єктів, ніж пластичних форм. Дослідження показують, що внаслідок викладання дітей можна довести до відносно правильного образу людини і спочатку конструктивно тварин, а потім пластичним засобом. А також діти, звичайні зображення ліплять (овочі, фрукти, тварини, предмети побуту, транспорт, тощо);

- У сюжетному ліпленні діти дошкільного віку вони передають композиції сюжету, в яких окремі зображення в тій чи іншій мірі пов'язані між собою: за змістом, в просторі, згідно з пропорціями та динамікою;

- У декоративному ліпленні діти дошкільного віку створюють декоративні вироби – це вази, панно, маски, тарілки, чашки, півників, барельєфні роботи, горельєфні роботи, рельєфні вироби, штукатурні прикраси, архітектурні та внутрішні елементи для ляльок, замків для ігор та виставок. Багато з цих продуктів можуть бути прикрашені. Однією з заходів естетичної освіти є знання дітей з народним мистецтвом, з різними видами видів, включаючи малі декоративних пластичних народних умільців. Декоративне пластичне ліплення дозволяє вивчати дітей дошкільного віку заздалегідь осмислювати тему, створювати передній ескізом у вигляді малюнка, умовно продумати ескіз та вирішити форму об'єкта в декоративному живопису.

- У комплексному пластичному моделюванні або вирішення завдань поєднує різні методи моделювання. Наприклад, змодулювати рибу, та

прикрасити її різними візерунками; створення об'єктів персонажів до казки, прикрашають одяг з розрізаним орнаментом [41, с. 69-70].

Створюючи зображення, виділяються наступні типи моделювання: 1) за пам'яттю; 2) від природи; 3) відповідно до схеми; 4) за картиною малюнка; 5) за вербальним та словесним описом [57, с. 46].

З нагоди організації дітей та характеру моделювання можуть бути індивідуальні та колективні, тобто у спільних дорослих або однолітків, складні (інтегровані), коли пластика поєднується з іншими видами художньої діяльності, а також з іграми.

1.3. Декоративна ліплення в дошкільному закладі та зв'язок з народною творчістю

Декоративне ліплення в дошкільному приміщенні є створення дитячих посуд, декоративних кольоровий пластилін або полімерна глина, різних фігур про народні іграшки. Крім того, діти доступні для виконання невеликих прикрас (намиста для ляльок), сувеніри матері або бабусі, сестри до дня народження.

В процесі декоративного ліплення, діти дошкільного віку отримують навички використання ними при створенні різноманітних видів декоративних робіт, які стають більш виразними за задумом.

Виразність розваг для дітей залежить не тільки від того, як дитина вдалося передати форму та пропорцію виготовленої іграшки, але також про те, як дитині вдалося прикрасити свою роботу відповідно елементів фігури.

Декоративні моделі моделювання пов'язані на заняттях з малювання. Шаблон рельєфу в основному використовується для паперу у вигляді попереднього ескізу, а потім ескіз переноситься на підготовлену основу. Отже, так виконують декоративну основу. Модель розфарбовують. Тут заново використовують знання, отримані на заняттях з малювання.

У випадку успішного майстерності декоративного моделювання, вихователь використовує декоративні та прикладні об'єкти, зокрема художні статті народних умільців. Чим раніше вихователь ознайомить дітей з народним мистецтвом, тим більше діти можуть використовувати елементи декоративного проекту у своїх роботах.

Діти захоплює простоту форми, вміст іграшок, яскравість проекту, відчуття гладкої, приємної площі поверхні, а іноді й динаміку, що відбувається в Яворівській іграшці (колко, вербівка, цяточки, ружі).

Всі декоративні та використані об'єкти зберігаються методичному кабінеті. Вироби розподіляються по різних ремеслам і постійно поповнюються новими предметами. Залежно від навчальних та освітніх завдань, вихователь підбирає іграшки для своєї групи та використовує їх для розмови, заняття з моделювання та групового оформлення.

Для дітей молодшого дошкільного віку необхідно мати дерев'яні вироби, іграшки – забавок Яворівських майстрів, вироби різних народних умільців. Якщо іграшками грають діти у першій молодшій групі, а потім у другій молодшій групі ці іграшки можна розглядати до занять з ліпленням.

Для середньої групи ви повинні мати декоративні іграшки з різних регіонів це Косовські, Яворівські та Опішнянські іграшки, пофарбовані птахи з Івана – Франківська, Косовські дерев'яні іграшки.

Всі народні іграшки, вони доступні дітям старших груп які готуються до школи. Народні іграшки з багатою тематикою впливають на ідею дітей дошкільного віку під час формування, збагачуйте увагу у світі. Крім того, можливості дітей розширюються у сюжетному ліпленні.

Під впливом об'єктів, хлопці є глибинами, ніж з великим інтересом сприймаються ілюстрації народних казок такого художника, як Ю.Васнецова, його творчість базується на національних традиціях.

Творчі заняття в групі з використанням народних предметів мистецтва допомагають розвивати розумову активність маленької

дитини. Однак це можливо лише, якщо систематичне ознайомлювати дітей знаннями з народним мистецтвом, то в результаті діти створюють свої декоративні роботи: іграшки, різноманітні вироби побуту, дошки, прикрашені декоративним орнаментом, такими як кахель.

У дошкільному закладі в молодших групах діти знайомляться з об'єктами народного мистецтва, але безпосередній зв'язок занять з пластичними матеріалами ще мало. Діти прикрашені своєю продукцією в поглибленому рельєфі, (загостреними паличками наносять ескіз), а потім завдання становиться складним і дітям пропонують барельєф тобто високий рельєф (не дуже великі наліпи на ескіз). Як правило, такі рельєфні техніки діти можуть прикрашати вироби: печиво, тортки, тістечко.

Ця початкова дія приносить маленьким дітям, щоб зрозуміти, що зроблена робота може бути прикрашена, стає більш цікавою та красивішою. З віком, знання дітей з народним мистецтвом розширюється, тому, з яким завданням оформлення об'єктів стає більш складним. Діти починають вирізати і прикрасити посуд, ляльки, тварини за типами народних іграшок. Поступово вчиться вибирати і поєднувати декоративні елементи, створювати з собою шаблон, покладіть його спочатку на рівні, а потім до об'єму. Все це, у свою чергу, розвивається у дітей, необхідність створювати красиві продукти, розвиває в них смак мистецтва.

Виховувати у дітей, необхідність створення красивих речей - це важливо. Якщо дітей привчати з перших днів раннього віку, а потім стають дорослими, вони завжди будуть прагнути до краси.

Залучення до декоративного моделювання, діти починають розуміти в поєднанні декоративних елементів у візерунках та розміщують їх на поверхні об'єктів.

Також якість декоративності потребує у народних майстрів свої прийоми і типи художньо-образного мислення. І в цьому розумінні

визначається декор (орнамент). Український орнамент який зображений на кахлях та предметів побуту ми бачимо комбінацію геометричних, рослинних, зооморфних та антропоморфних елементів. Якщо знайомити дітей з різними видами орнаментів в дошкільному віці, діти рано починають відчувати предметні цінності та красивий декоративний образ.

Декоративне ліплення має інші функції які пов'язані з його естетичною оцінкою. Орнамент це об'єкт який може бути рельєфним, барельєфним та горельєфним, намальованим палицею або стекою на площині по верхнього продукту, а іноді просто застосовується пензлем. Ці методи можуть бути показані дітям.

Декоративне мистецтво завжди веде конвенцію, друкуючу форму, колір, що виконується елементами шаблону. У свою чергу, це не може вплинути на психологічну активність дітей. В результаті систематичної роботи дитина набуває навичок не тільки умовного рішення форми, але і його декоративний проект, наприклад, сільничку у вигляді квітки, прикрашає крило чудової птиці, зображує тварину у вигляді рельєфу або барельєфу. Більш того, кожен наближається до цього по-різному.

Народна іграшка змінюється у стилі продуктивності виконання. Можливість вміння ліпити пластичну іграшку у різних стилях можлива лише з повним відчуттям дітей відмінності на образ форми та декоративних виробів. Для дітей потрібно частіше ознайомлювати з різноманітними видами промислів іграшок, та з їхніми особливостями, як скульптурі, так і в орнаменті.

Творчі можливості під час декоративного формування, ви можете йти в різні напрямки: у попередньому створенні ескізів на модельному папері з декоративними плитками, стравами та лотками; у дизайні елементів шаблону вирізування; у своєму місці розташованих на обсягах; створення декоративних об'єктів для прикрашання декору; у можливості пошуку методу зображення та проектування предмету; при передачі

декоративних формувальних навичок ліплення до образу невидимого характеру та формування об'єктів.

Декоративний ліплення має багато цінності для роботи з форми. Чим частіше дитина спостерігає за декоративними об'єктами та використовуваним мистецтвом, тим швидше збирається досвід у вирішенні візуальних зображень.

Розвиток дитячої творчості в декоративному ліпленні залежить багато в чому уміння дітей працювати з глиною, фарбами та відповідними художніми інструментами. Декоративне формування ліплення сприяє придбанню цих навичок, оскільки об'єкти вимагають старанності при переробних продуктах за допомогою стеками, пальцями, вологі тканини, а в деяких випадках картина також запечатана спеціальними печатками з перехрестями у вигляді трикутника, квадратним. Тому робота над прикрасою ліплення орнаменту позитивно впливає на розвиток дрібних м'язів дитини, вчить співпрацю з кінцями пальців, робить їх більш чутливими.

У групі на заняттях з моделювання діти дошкільного віку отримують певне фізичне навантаження, яке відбувається, і при підготовці матеріалів для занять та при роботі з глиною. Перед моделюванням глини необхідно підготувати: іноді очищається від забруднення - каміння та палички, створюють певну форму з нього, працюють над обробкою поверхні. Крім того, необхідно підготувати та прибрати робоче місце після моделювання: очистити дощечку від глини, верстак та протерти стіл з вологою тканиною.

Педагог повинен знати історію виникнення народних промислів України, але, перш за все, повинні розуміти, і любити декоративне мистецтво, які використовувались, знати, яка народна промисловість належить до однієї чи інших іграшок, вміти донести дітям про майстрів, які роблять іграшки, та розповідати та зацікавити інтерес маленької дитини.

Отже, вивчаючи теоретичну частину роботи, яку ми прийшли до висновку, що в системі виховання дітей в ліпленні займає певне місце і має свою специфіку. Заняття з пластичним матеріалом розвиває у дітей дошкільного віку почуття краси, пластики, гармонії, образне мислення; розвивається дрібна моторика, виховують творче сприйняття предметів і явищ нашому житті, спостережливість і зорову пам'ять, розуміння скульптурних матеріалів і їх можливостей та інше. Дослідження сучасної практики робить та говорять про те, що в результаті навчання дітей можуть бути підведені до створення виразного образу, так як під час ліплення вони використовують багато образотворчі і технічні засоби, якими користується скульптор (передають обсяг, рух, збагачують задум додатковими деталями), але використовують їх своєрідно, що залежить від ступеня знань і умінь дітей.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ ДЕКОРАТИВНОГО ЛІПЛЕННЯ

1.3 Зміст і методика ліплення як засіб розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку

Для отримання максимальної реалізації освітнього потенціалу розвиваючого просторового середовища - елемент освітнього середовища в рамках вимог державних стандартів освіти, доцільно класифікувати основний зміст у функціональних групах, спрямованих на вирішення різних навчальних завдань.

Функціональний модуль - це група компонентів матеріалів, обладнання та запасів за видами діяльності дітей для космічної організації для вирішення навчальних завдань програми в закладах дошкільної освіти.

У предметному змісті функціональний модуль стосовно відповідно до стандартів дошкільної освіти, корелює з основними напрямками (освітні регіони). Окремо слід зазначити, що розподіл освітніх регіонів окремих груп (напрямоків) є досить умовним, оскільки при вирішенні дотримання вирішення конкретних завдань, у свою чергу, це сприяє непрямій рішенням щодо інших завдань. Напрямки для освітніх регіонів, включаючи доповнення - соціальний розвиток - розвиток зв'язку, когнітивний розвиток, мовленнєвий розвиток, художній розвиток - фізичний розвиток [34, с. 24].

Художньо-естетичний розвиток включає в себе:

1) Формування та розвиток естетичного сприйняття світу природи. Напрямок включає естетичне ставлення дошкільнят до навколишнього світу природи;

2) Створення та розвиток естетичного сприйняття соціального світу. Напрямок визначає формування естетичного ставлення дошкільнят до навколишнього світу (повага до людей, ставлення до відносин людини, доросла робота тощо);

3) Формування та розвиток художнього сприйняття творів мистецтва. Ці принципи пов'язані з створенням та розвитком інтересів змісту художніх творів, розуміючи свої виражені заходи, а також ущелини цінностей, які можуть бути виражені в музичному, театральному та іншій діяльності;

4) Художня діяльність (живописна діяльність, моделювання, аплікація, конструювання різних матеріалів тощо). У цьому напрямку основою є розвиток естетичного сприйняття, естетичних почуттів та творчості дошкільнят [34, с. 28].

У нашій роботі ми розглянемо напрямок художнього та естетичного розвитку, діяльності, зокрема розвиток декоративного ліплення який формується у середній групі.

Зміст – це обсяг та характер знань, умінь та навичок, які повинні мати оволодіти діти у процесі організації різних видів діяльності [32, с. 25].

Методологія - це сукупність методів навчання з якоїсь причини, практична реалізація чого-небудь [20, с. 34].

У програмі «Дитина» у середній групі це передбачає інтерес до моделювання, закріплення ідеї та уяви дітей на властивостях глини, пластиліні, методах пластичних маси та їх моделювання.

Зміст розвитку формування ліплення у дітей середнього дошкільного віку з програми «Дитина».

Розширити інтереси дітей для декоративного моделювання;

1. Покращити здатність ліплення з глини, пластиліну, пластичної маси.

2. Отримати методи ліплення, освоєння попередніх груп, вивчаючи принципи прищипування всіх країв сплюсненого м'яча, витягуючи окремі частини з усього шматка, стискаючи невеликі частини (вуха в кицьки, дзьоба в птиці).

3. Вчити згладжувати пальцями виготовленого предмету, фігурки.

4. Навчити отримання центру м'яча. Циліндр, щоб отримати порожню форму.

5. Ознайомити з прийомами використання різними видами стек.

6. Заохочувати та прагнення прикрашати виліплені вироби візерунком за допомогою різних стеки.

7. Закріплювати акуратних прийомів форми ліплення [52, с. 111-112].

Діти середньої групи відрізняються від дітей у попередньому віці. Вони мають достатню ступінь для зміцнення м'язової системи. Отже, словниковий запас розширив нормативну роль мови. Діти починають ізолювати деякі функціональні особливості об'єктів, які полегшують процес зображення.

Відповідно до методу В. Космінська у середній групі на початку року діти під програмою повторює пройдений матеріал: вони беруть участь у моделюванні, працюючи над формою. Вчитель під час прогулянок з дітьми використовує природний матеріал як візуальний довідник. Наприклад, в зимовий період хлопці під керівництвом педагога ліплять снігову бабу і в той же час розбирають форму та кількість деталей. Зі снігу діти можуть моделювати різні образи людей, тварин та інші об'єкти.

Крім того, перед початком моделювання, вчитель показує іграшки, що зображують птахів, курчат. Педагог взагалі звертає увагу на дітей, а потім на форми тулуба, голови, хвоста, потім показує, як треба спочатку визначати форму деталей, а потім звернись увагу на більш дрібні частини, проводить пальцями і пропонує ті самі дії для виконання хлопців. Вони повторюють ці рухи.

В групі на заняттях можуть обмежуватися візуальним тестуванням, кільцями різними деталями з палицею і вихователь пропонує хлопцям незалежно визначити свою форму, пропорцію та місце розташування.

Дивитися на іграшки та на скульптури, художньо зроблені, з прекрасним, але одноманітним кольором. У тих випадках, коли немає можливості отримання відповідного елемента, ви можете використовувати попередньо підготовлену спробу до декількох більших розмірів, ніж фігурки, які будуть вирізати дітей. Зразок, як правило, пропонується до занять для цієї мети, щоб хлопці могли встигнути і розглянути, і залишатися перед ними протягом усього заняття.

Діти середньої групи знають зображення м'яча, циліндра, диска. У перших заняттях вихователь нагадує їм метод зображення цих форм, визначає позиціонування рук і показує, наскільки точно можна кінчиками пальцями зробити форму більш точніше.

Під час декоративного моделювання об'єктів з декількох частин, вихователь вже прибігає до повного показу. Наприклад, коли діти моделюють моркву, то вихователь показує, як у стовпці, було зібрано заздалегідь, необхідно один кінець загострити, а інший зробити об'ємним і злегка округленим; у випадку голови, тулуба кролика необхідно створити циліндровий овал.

Зображення основних форм годі й показувати; хлопці можуть це зробити. Але методи з'єднання частин повинні бути показані, оскільки їх засвоєння залежить від міцності фірми фігурок. Крім того, вчитель пропонує хлопчикам, щоб показати, що діяти, тому що форма буде вирізана або з'єднати частини. Це можна попросити дітей, добре з зображенням об'єктів, а в деяких випадках, і ті хлопці, які не справились з завданням, щоб вони повірили у їх сили. Це дозволяє активізувати думку ваших дітей, вони починають чітко уявити собі курс роботи та дії з глини.

У середній групі велика увага приділяється правильній передачі пропорцій. Для цього педагог відходить час від часу, щоб розділити глину, щоб зробити правильне число частин певного розміру, і як перевірити їх довжину. Наприклад, при зображенні рук ляльок вихователь показує, як розділити колонку на два рівні частини, а потім, обидва половини, перевірте те ж саме чи ні. Коли діти вивчають цей прийом, ви можете нагадати їм, щоб вони не забули перевірити, що довжини деталей правильно визначені.

Так само, і на заняттях малювання, художнє слово використовується, щоб змусити дітей більш яскравими зображеннями об'єктів, створити емоційний настрій. Це можуть бути вірші, пісні, загадки, які починаються або закінчуються заняття. При виборі літературних творів необхідно враховувати специфіку моделювання, а отже, опис об'єктів має більше стосується форм, структур, розміру та менш - кольорового, запаху та інших властивостей.

Розширення ідеї дітей щодо форми, пропорції об'єктів та методів моделювання, важливо виконувати невеликі розмови у своїй роботі. В основному, вихователь повинен говорити про якість виконаної роботи. Іноді вихователь пропонує дітям, щоб вирішити як виліпити форму, передану її структурі та пропорціях, або міцно пов'язані частини.

При зображенні курки, дівчат, посуду та інших предметів можна запропонувати дітям стек для нанесення дрібних деталей - очі, рот, ніс. Далі діти будуть ознайомлюватись з об'ємним зображенням дрібних деталей, але в цій групі, тоді як пальці не розвинені, ці частини складаються стеком за графічним зображенням. Крім того, дошкільнят середньої групи можуть використовувати стеки та різати пластичний матеріал на шматки, іноді видаляють надлишок, таким чином, поступово привчаються до моделювання з інструментом.

Робота дітей з стеком вимагає особливої уваги від педагога. Важливо навчити та привчити дітей правильно, своєчасно використовувати його,

виробляти лише необхідні операції, і для цього потрібно показати способи роботи. Наприклад, щоб відзначити курчат очі, він встановлений на дошці, тримаючи ліву руку, і стек, який знаходиться в правій руці, окреслює очі.

Заняття з пластичним матеріалом всебічно впливають на розвиток дитини [57, с. 54]:

- збільшення сенсорної чутливості, тобто сприяє тонкому сприйняттю форми, текстури, кольору, ваги, пластики;
- розвивати уяву, просторове мислення, загальні ручні навички, дрібну моторику;
- синхронізувати роботу обох рук;
- формують здатність планувати роботу над виконанням плану, передбачити результат та досягнення цього, при необхідності внести коригування основної ідеї.

Найбільш важливим і найціннішим є те, що ліплення, поряд з іншими видами образотворчого мистецтва, розвиває дітей дошкільного віку естетично. Дитина вчиться бачити, уявляти, фантазувати, відчувати, оцінювати та бачити відповідно до законів краси.

Основними завданнями розвитку дитячої творчості в ліпленні такі [57, с. 51]:

- розвивати інтерес до такого виду діяльності;
- навчати, починаючи з молодшої групи, створює форму суб'єктів, заснованих на сприйнятті реальності, вивчаючи обстеженню об'єктів, заснованих на незалежних пошуках;
- довести до використання та поєднання виліплених форм.
- наскільки це можливо в кожній віковій групі, щоб навчити вільно використовувати методи моделювання та виразних засобів;
- поступово навчати дітей самостійно планувати тему для моделювання, скориставшись враженнями від сприйманих спостережень

навколишнього середовища, щоб не слухати художню літературу, розглядаючи ілюстрації та сприйняття творів мистецтва;

- навчити дітей активно сприймати інструкції педагога, визначити ініціативу у пошуках форм, методів моделювання, виразних засобів.

Через те, що розвиток творчості, здатність дітей до вільної теми та вирішення, залежить від того, скільки технології моделювання слід приділити цій сторінці. На кожному уроці, поряд з завданням творчої природи, є завдання викладання дітей техніці ліплення. Більш малі та технічні методи знають дитину, тим більше незалежним і творчим характером бере на себе моделювання.

Для того, щоб розвинути художню творчість у групі, робота формування повинна складатися з декількох етапів.

Перший етап - дітям дають завдання, які вимагають від них для ініціювання орієнтації у творчих дій: у встановленні педагогів (склади, придумай, знайди, зміни) діти діють разом з вчителем при видачі елементів творчості.

Другий етап - дають завдання, які ведуть дітей до цільової діяльності та пошуку. Дитина, що біжить разом з педагогом, починає розуміти, що придбані навички можуть бути об'єднані та модифіковані. Нарешті, третій етап - є завданням, провідними дітьми до незалежної діяльності, щоб мислити плану в різних заходах, планувати свої дії, вибір виразних заходів [42, с. 52].

У дошкільному віці середнього віку, творчі можливості ширше, ніж діти у другій групі молодшої групи. У них вже є багато методів моделювання, здатні використовувати такий вираз, як форми зображення, доповнюючи об'єкт з частинами, які покращують зображення.

Заняття за планом у дітей старшого віку - це більш глибокий характер, ніж у дітей середньої групи. Це пояснює той факт, що хлопчики більше знань про навколишні, більше навичок у сфері моделювання.

Користуючись цим, педагог веде дітей до навичок заздалегідь (за день до занять) думати тему про моделювання.

У той же час план на плані може бути обмежений темою. У підготовчій групі робота побудована таким чином, що діти виконують творче завдання, який самостійно і систематично працюють під час образ об'єктів, допомагають заздалегідь складні деталі ескізи декоративних пластинок, страв, підносів. Ескізи малюються олівцем.

Таким чином, ми можемо сказати, що для розвитку дитячої творчості щодо занять з ліплення у різних вікових групах вони використовують різні методи навчання та в першу чергу, які стимулюють прояв незалежності, діяльності, дитячих ініціатив, які розвивають уяву та фантазію дітей.

Тому навички, отримані дітьми в процесі занять з моделювання, використовуються ними при вивченні видів діяльності саду. Виразність розваг для дітей залежить не тільки від того, як дитина вдалося перемістити форму та аспект співвідношення іграшок, але також про те, як йому вдалося прикрасити свою роботу або виліпити відповідних елементів фігури.

2.2. Дослідно-експериментальна робота з методикою декоративного ліплення у дітей середнього дошкільного віку

Дослідно-експериментальна робота проводилася в дошкільному навчальному закладі. У дослідженні брали участь 12 дітей 4-5 років.

Дослідження складається з 2-х етапів: констатуючий та формуючий.

Мета: виявити первинний рівень розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку.

Завдання констатуючого експерименту:

1. Провести методику з розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку, для виявлення рівня сформованості;

2. Проаналізувати отримані результати.

Для проведення діагностики, нами були використані методика «Розфарбовування рибки» гештальт-тест Лоретти Бендер, призначеної для оцінки рівня розвитку дрібної моторики. Ці методики ми використовували щоб: виявити існування значущих кореляцій між ступенем сформованості у дітей здатності до копіювання фігур і інтелектуальними здібностями і виміряти зорову перцепцію, тонку моторику, рівень розвитку сенсомоторики, приблизно оцінити рівень розумових здібностей, рівень успішності навчання в школі в Протягом перших років, визначити рівень шкільної зрілості і рівень концентрації уваги. Методика «Розфарбовування рибки» виявляє первинні показники дрібної моторики у дошкільнят.

Завдання, що входить в діагностику, оцінюються за трибальною системою, відповідно до розглянутих навичками:

1 - робота недостатньо чітка, є розмиття, це низький рівень розвитку дрібної моторики;

2 - форми чіткі, але робота неакуратно, це середній рівень розвитку дрібної моторики;

3 - форма чітка, робота акуратно, робота відповідає віку дитини, це вищий рівень розвитку дрібної моторики.

Завдання підібрані відповідно до стандарту дошкільної освіти і основними темами, передбаченими в програмах і методиках з розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку.

Діти адекватно реагували на поставлене перед ними завдання, але необхідно відзначити, що спочатку експерименту у них спостерігалася напруженість. Але з плином часу інтерес до виконання завдання підвищився.

Таблиця 2.1

Результати констатувального експерименту

№	Прізвище та ім'я дитини	Отримані бали	Рівень
1	Тетяна Б.	1	Низький
2	Сергій Б.	1	Середній
3	Алла З.	3	Середній
4	Геннадій С.	2	Середній
5	Олександр Б.	1	Високий
6	Ліза Т.	1	Низький
7	Віка С.	2	Середній
8	Анастасія К.	2	Низький
9	Борис Н.	1	Середній
10	Люба Б.	1	Низький
11	Ірина М.	1	Низький
12	Валентин Н.	1	Низький

Таким чином, в експериментальному рівні переважає дрібна моторика у дітей середнього дошкільного віку була з високим рівнем - 8,3% Олександр - 1 дитина, середнім рівнем - 41,6% - Сергій, Алла, Геннадій, Віка, Борис - 5 дітей, з низьким рівнем -50% - Тетяна, Ліза, Анастасія, Люба, Ірина, Валентин - 6 дітей.

Це обумовлює необхідність провести з цими дітьми роботу, спрямовану на поліпшення розвитку моторики.

Таким чином, в результаті експерименту, що констатує ми визнали за необхідне проведення перетворюючої роботи.

У більшості дітей виявлено низький рівень розвитку дрібної моторики. Для його підвищення нами було розроблено та проведено 6 занять з декоративного ліплення, тривалістю 15-20 хвилин.

Фрагмент практичного заняття з ліплення в середній групі.

Мета: Продовжувати виховувати у дітей інтерес до декоративного ліплення.

Практична діяльність дітей.

1) Скачати з рівних шматків пластиліну чорного і жовтого кольору дві ковбаски.

2) Розділити ці ковбаски спочатку навпіл, потім половинки ще раз навпіл (т. е. на чотири частини).

3) Скачати з них по чотири кулі жовтого і чорного кольору.

4) розплющити в товсту коржик два жовтих і три чорних кулі.

5) Зібрати тіло, чергуючи коржик.

6) Два жовтих кулі: голова і задня частина тільця, прикріпити їх.

7) З останнього чорного кулі зліпити ніжки комахи (відщипуючи шматочки і катаючи невеликі стовпчики).

8) З білого пластиліну зліпити невеликі каплевидні крильця і прикріпити їх на спинку комахи.

9) Оформити мордочку хоботком і очками.

10) Бджілки готові.

Фрагмент практичного заняття №2 по ліпленню в середній групі на тему: «Сонечко» із застосуванням природного матеріалу (шкаралупа волоського горіха) в розділі «Комахи».

Програмне зміст:

Продовжувати вчити дітей відщипувати маленькі шматочки пластиліну від шматка і скачувати з них кульки діаметром 5-7 мм., натискати вказівним пальцем на пластиліновий кульку, прикріплюючи його до основи, розташовувати пластилінові кульки на рівній відстані один від одного, дотримуватися симетричність малюнка; формувати інтерес до роботи з пластиліном, розвивати дрібну моторику рук.

Практична діяльність дітей

1. Беремо шкаралупу волоського горіха, пензлик для малювання і баночку з гуашшю червоного кольору.

2. Акуратно зафарбовуємо зовнішню сторону шкаралупи.

Ось такі прекрасні вийшли у нас спинки сонечок.

Тепер будемо робити голову нашим комашки з пластиліну чорного кольору. Нагадування. Починаючи роботу з пластиліном, не забудьте, що ліпити треба на дощечці, не забудьте від великого шматка відщипувати маленькі.

3. Невеликий шматочок пластиліну катаємо між долонями по колу або однією долонею по рівній поверхні до утворення рівної кулястої форми. З'єднуємо тулуб (шкаралупу волоського горіха) і голову сонечка.

4. На спинці зробимо лінію поділу надкрильєв. Для цього розкачати з пластиліну чорного кольору довгу ковбаску і приліпити її на нашу спинку.

5. А можна спочатку нанести на спинку нашої сонечка її прекрасні чорні цятки. А як ми будемо їх робити: відщипуючи маленькі шматочки пластиліну великим і вказівним пальцями правої руки, скачати з них кульки. Потім прикріпимо кульки до спинки божої корівки, використовуючи метод натискання. Скільки цяток і якого розміру вони будуть - вирішувати малюкові, але, бажано, щоб симетричність цяток була дотримана.

6. Так у нас починає з'являтися вже щось схоже на сонечко.

7. У сонечка 6 ніжок. Для цього ми від великого шматка пластиліну відщипнемо маленькі шматочки, розкачати тоненькі короткі ковбаски і приліпити їх спочатку з одного боку тулуба 3 лапки, потім, з іншого боку.

Фрагмент практичного заняття №3 по ліпленню в середній групі на тему «пригостити гостей оладками»

Мета: Продовжувати знайомити дитину з пластиліном і його властивостями; вчити сплющувати кульки з пластиліну за допомогою всіх пальців руки; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику; формувати знання про безпеку газу і вогню; виховувати гостинність.

Практична частина (показ вихователя)

1. Потрібно взяти пластилін жовтого кольору і відщипувати невеликі шматочки. Покласти між долоньками шматочок пластиліну. скачувати кульку круговими рухами зліва направо (справа наліво, натискаючи на нього долонькою).

2. Готова кульку покласти на «сковороду» і злегка натиснути на нього, розплющити, щоб кулька - перетворився на оладок.

3. Таким же чином зробити інші оладки, ритмічно викладаючи на сковороду і притискаючи кульки пальчиками.

- Ось які оладки вийшли у мене. Подивіться! А тепер до роботи приступайте ви, але пам'ятайте, що роботу потрібно виконувати, не поспішаючи і акуратно, тільки тоді у вас вийдуть смачні, рум'яні млинці.

Діти виконують роботу.

Фрагмент практичного заняття №4 по ліпленню в середній групі на тему: «Гриби для білочки»

Програмне зміст: розвивати творчі здібності; викликати емоційний відгук у дітей - бажання надати допомогу білочку; вчити дітей ліпити знайомі предмети, використовуючи засвоєні раніше прийоми: формувати вміння розгортати куля, сплюснути його, вміння прищипувати із легким відтягуванням всіх країв сплюснутого кулі, згладжувати пальцями поверхню виліпленого предмета; розкочування циліндра-ніжки; з'єднання деталей.

II. Показ вихователем послідовності роботи.

1. Ніжка: беремо шматочок білого (жовтого, сірого) пластиліну і робимо ніжку гриба - розгортаємо валик (циліндр);

2. Капелюшок: беремо пластилін червоного (жовтогарячого, коричневого) кольору і ліпимо капелюшок - розгортаємо куля, сплющуємо і вигинає, щоб вийшла чаша; якщо ліпимо маленький грибочок, можна залишити капелюшок в вигляді кулі, якщо великий гриб, то згинає капелюшок краями всередину (назовні), або робимо плоскою,

як тарілку. Обов'язково в середині капелюшки робимо поглиблення для ніжки.

3. З'єднуємо: дві деталі, капелюшок і ніжку - гриб готов!

Вихователь пропонує дітям вибрати пластилін (колір) для своєї роботи.

Самостійна діяльність дітей (допомога вихователя по необхідності). Під час роботи дітей звучить музика Вівальді «Осінь».

Фрагмент практичного заняття №5 по ліпленню в середній групі на тему «Весняна гілочка»

Завдання:

Освітні

1. Формування поняття «весна»;
2. Уточнення і розширення словника по темі: квітуча гілка

Розвиваючі

1. Розвивати вміння зображати гілку весняного дерева за допомогою пластиліну; передавати характерні особливості квітучої гілки.
2. Розвивати прийоми розкочування, сплющивання, пластиліну, ділення на частини за допомогою стеки.
3. Розвивати дрібну моторику рук.

Виховні

1. Виховувати естетичне сприйняття, любов до природи, бажання передавати її красу в своїй творчості.

Поетапне виконання роботи:

Вихователь: а тепер приступимо до нашої роботи. Перед вами лежить картон і пластилін. З коричневого пластиліну розкачати тонкі ковбаски і докладемо, злегка притискаючи, до картону (показ вихователя).

Вихователь:

Тепер ми будемо ліпити квіти. Спочатку зробимо серединку квітки – для цього треба розкачати кульки жовтого кольору, розкласти на гілочках в різних місцях.

Потім ми робимо тичинки: для цього треба розкачати тонку жовту ковбаску, стеком розділити на дрібні за розміром частини, скачати пальчиком маленькі горошини і серединку квітки заповнити ними. Оформити так само все серединки.

Наступний етап - це пелюстки. Ви повинні скачати товсту білу або рожеву ковбаску, розділити стеком на 5 частин, з кожної частини розкачати кулька і зробити з нього лепесточек. (Стиснути кульку між пальцями). Защипнути внизу пелюстки невелику складочку. Зробити все 5 пелюсток і скласти з них квітку близько готових серединок, злегка притискаючи. Таким чином виконуємо всі інші квіти. Скачати ковбаску з зеленого пластиліну, розрізати стеком на однакові частини, сплюснути кожну, щоб вони стали плоскими. Тепер у кожного листочка сплюснути з одного боку кінчик, зробити його загостреним, а з іншого боку защипнуть складочкой. Визначити місце листочка на гілочці між квітами.

Діти виконують завдання.

Вихователь: Трохи відпочили, і тепер можна продовжувати. Ви вже зліпили гілки, а тепер на гілочки приліпити нирки, а щоб у нас вийшла верба, ми нирки прикрасимо ватою і вийдуть пухнасті, красиві баранчики.

Показ вихователя. Діти виконують завдання.

Фрагмент практичного заняття №6 по ліпленню в середній групі на тему «Акваріум з рибками»

Завдання:

1) Передавати в ліпленні особливості форми риб, дотримуватися пропорційність між частинами зображення.

2) Закріплювати вміння розгортати тісто між долонями, удосконалювати прийоми відтягування, прищипування.

3) Розвивати дрібну моторику, словниковий запас, посидючість, творчі здібності.

Вихователь: - Хлопці, я пропоную вам зліпити своїх красивих риб, восьминога, морську зірку з пластилінових джгутиків і помістити їх в свій акваріум. Що ще можна зліпити для нашого акваріума, щоб він був красивим? (Камінці, водорості, щоб рибкам було, де сховатися).

Розглядаємо з дітьми двох іграшкових (різних за пропорціями) рибок.

Уточнюємо назву форми тіла рибок (овальне). Згадуємо і розповідаємо, як ліпити рибку, як зробити хвіст, плавники, луску виготовляємо з паєток, викладаючи рядами, одну за одною.

Виконання роботи дітьми під фонову музику.

Підсумок заняття: Хлопці, вам подобаються отримані рибки ваших товаришів? Які саме роботи вам сподобалися? Чому вони вам сподобалися? А що було б, якби нам золота рибка запропонувала виконати наші бажання? Про що б ви попросили рибку? Подумайте!

З результатів формуючого експерименту ми прийшли до висновку, що безпосередня освітня діяльність з ліплення є ефективним засобом розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку. Але занятті повинні проводитися не від випадку до нагоди, а повинна бути послідовна, систематична робота по розвитку дрібної моторику, не тільки на заняттях, але і поза занять.

2.3. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи

Мета аналіз результативності проведеної роботи були зроблені завдання експерименту:

1. Були проведені наступні тести: гештальт-тест Лоретти Бендер «Розфарбовування рибки», Візуально-моторний тест Л. Бендер

«Розфарбовування грибочок». Дані тести проводилися на констатуючого етапі дослідження.

2. Аналіз результатів тесту сформованості розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку в контрольному експерименті.

3. Порівняльний аналіз результатів тесту сформованості розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку, що констатує і контрольного експериментів.

Щоб переконатися в ефективності проведеної нами роботи, на цьому етапі з групою дітей середнього дошкільного віку знову було проведено дослідження з розвитку рівня дрібної моторики дітей. Дослідження проводилося за тими ж методиками, що і на початку.

Таблиця 2.2

Результати контрольного експерименту

№	Прізвище та ім'я дитини	Отримані бали	Рівень
1	Тетяна Б.	1	Середній
2	Сергій Б.	1	Високий
3	Алла З.	3	Високий
4	Геннадій С.	2	Високий
5	Олександр Б.	1	Високий
6	Ліза Т.	1	Середній
7	Віка С.	2	Високий
8	Анастасія К.	2	Середній
9	Борис Н.	1	Високий
10	Люба Б.	1	Низький
11	Ірина М.	1	Середній
12	Валентин Н.	1	Низький

З таблиці 2.1 видно, що на контрольному етапі з низьким рівнем розвитку дрібної моторики помітно знизилися. В результаті з низьким рівнем - 17% - 2 дітей, середнім рівнем - 33,3% 4 дітей, з високим рівнем - 50% - 6 дітей.

Повторна діагностика дозволяє нам зробити висновок про те, що проведена нами занятті, благотворно вплинув на розвиток дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку. Діти стали самостійно ліпити різні фігури, картинки, оригінально барвисті роботи всіма прийомами ліплення.

Результати тестів «Розфарбовування рибки» показують первинні показники розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку. А також казання позитивне зростання розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку. Якщо на констатуючому експерименті діти з високим рівнем виявлено 8,3%, то на контрольному - вже 50% ті є діти з високим рівнем стало на 41,7%, то в результаті контрольного експерименту низького рівня розвитку дрібної моторики виявлено 16,6% тобто низький рівень розвитку дрібної моторики знизилися до 33,3%.

Отже, на контрольному експерименті ми отримали дані, що свідчать про наявність статистично значущих відмінностей в показниках розвитку дрібної моторики і зорово-моторної координації дітей в групі. У групі покращилася дрібна моторика і зорово-моторна координація після проведених спеціальних робіт. Це дозволяє нам зробити висновок, що висунута нами гіпотеза вірна.

Визначено й апробовано програму з розвитку дрібної моторики і зорово-рухової координації у дошкільнят. Особливість представленої програми в тому, що її реалізація передбачається в певній системі, а також шляхом взаємодії педагогів, психологів і батьків.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що запропонована методика дозволяє поліпшити розвиток дрібної моторики: шестеро дітей

продемонстрували високий рівень, кількість дітей низького рівня зменшилася з 6 дітей до 2 дітей.

В результаті проведення роботи гіпотеза підтвердилася, якщо цілеспрямовано проводити заняття з ліплення, можна домогтися більш ефективного розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку.

Таким чином, результати контрольного експерименту показують, що формуючий експеримент дав позитивну динаміку. За результатами діагностичних методик видно різницю. Порівняємо результати в експериментальне експерименті: діти з високим рівнем цікавляться живописом та ліпленням стало на 8,3%, з середнім рівнем - на 41,6%, а низький рівень знизився на 50%. На формуючому етапі ми провели комплекс занять на розвиток дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку. Після формуючого етапу ми досліджували рівень розвитку дрібної моторики експериментальної групи. Даний експеримент представлений тими ж методиками, що і в констатуючому. На контрольному експерименті з низьким рівнем розвитку дрібної моторики помітно знизилася.

Звідси випливає висновок, що використання заняття образотворчого мистецтва, а саме з ліплення є засобом розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку.

ВИСНОВОК

Проаналізувавши психолого-педагогічну, методичну літературу та періодичні видання з проблеми дослідження ми дійшли наступних висновків.

1. проблема підвищення ефективності комплексної психологічної та педагогічної роботи з розвитку дрібної моторики та координація пальців рук дітей не втрачає своїх значень. Узагальнено наукове тлумачення поняття дрібна моторика - одна зі сторін рухової сфери, яка безпосередньо пов'язана з оволодінням предметними діями, розвитком продуктивних видів діяльності, листом, промовою дитини. Розвиток дрібної моторики у дітей відбувається завдяки нервової, м'язової, кісткової систем організму і органів почуттів. Всі вони взаємопов'язані, і розвиток однієї - дає поштовх до розвитку іншої. Дрібна моторика рук також взаємодіє з такими вищими властивостями свідомості, як увага, мислення, оптико-просторове сприйняття (координація), уяву, спостережливість, зорова і рухова пам'ять, мова.

Вітчизняні фізіологи в своїх дослідженнях підтверджують зв'язок розвитку рук з розвитком мозку, зокрема мовних зон.

2. Розкрили вплив декоративного ліплення в дошкільному закладі та зв'язок з народною творчістю. Поняття ліплення це надання форми пластичного матеріалу (пластиліну, глини, пластиці та ін.) за допомогою рук і допоміжних інструментів - стеків тощо - один з перевірених способів розвитку дрібної моторики. ліплення - самий відчутний вид художньої творчості. Дитина не тільки бачить то, що створив, але і зворушує, бере в руки і в міру необхідності змінює.

Основне завдання занять з декоративного ліплення - навчання дітей прийомам можливо більш точного відтворення предмета. При цьому під точністю відтворення предмета розуміється не докладний копіювання його зовнішніх властивостей, а вміння схопити головне, визначальне.

Займатися ліпленням важливо не тільки в рамках навчальної програми, а й в процесі позадошкільної та індивідуальної роботи. Намагаючись якомога точніше передати форму, дитина активно працює пальцями, причому найчастіше за всього десятима, а це, як відомо, сприяє розвитку мови. При цьому основні прийоми ліплення: скочування, розкочування, сплющування, відтягування. Теми занять повинні припускати широке ознайомлення учнів з навколишньою дійсністю, з мистецтвом.

3. В ході проведеного дослідження з'ясувалося в групі покращилася дрібна моторика і зорово-моторна координація після проведених спеціальних робіт.

Результати експерименту показують, що формуючий експеримент дав позитивну динаміку. За результатами діагностичних методик видно різницю. Результати в експериментальне експерименті: діти з високим рівнем цікавляться живописом та ліпленням стало на 8,3%, з середнім рівнем - на 41,6%, а низький рівень знизився на 50%. На формуючому етапі ми провели комплекс занять на розвиток дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку. Після ми досліджували рівень розвитку дрібної моторики експериментальної групи. На контрольному експерименті з низьким рівнем розвитку дрібної моторики помітно знизилися.

Звідси випливає висновок, що використання занятті образотворчого мистецтва, а саме з декоративного ліплення є засобом розвитку дрібної моторики дітей дошкільного віку.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що запропонована методика дозволяє поліпшити розвиток дрібної моторики, так як кількість дітей низького рівня зменшилася з 6 дітей до 2 дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексахин Н.Н. Учимся лепить и расписывать [Текст] /Н.Н. Алексахин // Дошкольное воспитание. - 2013. - № 9. - С.23-27.
2. Алексахин Н.Н. Волшебная глина: Методика преподавания лепки в детском кружке [Текст]: Учебное пособие / Н.Н. Алексахин. - М.: Агар, 2012. - 47 с.
3. Алексеева Н.А. Значение предварительной зрительно-осознательной ориентировки в восприятии предметов и в повышении качества изобразительной деятельности (на примере лепки) у детей среднего дошкольного возраста [Текст] / Н.А. Алексеева, А.Е. Высоцкая // Ученые записки ГГПИ им. М.Горького. - Горький, 2012. - Вып. 117. - С.70-95.
4. Андреева С.А. Технологическая карта развития художественных способностей детей средней группы в лепке и ручном труде, в объемной пластике [Текст] / С.А. Андреева, Л.Н. Муравьева // Распахни окно в мир прекрасного: Технологическое обоснование формирования у детей 5 года жизни духовно-художественных способностей / Науч. ред. Л.П. Бочкарева. - Ульяновск: Институт повышения квалификации и переподготовки работников образования, 2011. - Вып 2. - С.51-74.
5. Андреева С.А. Технологические карты по формированию творческих способностей в лепке, художественном труде, в объемной пластике [Текст] / С.А. Андреева, Т.А. Котлякова // Распахни окно в мир прекрасного: Технологическое обоснование формирования у детей 5 года жизни духовно-художественных способностей / Науч. ред. Л.П. Бочкарева. - Ульяновск: Институт повышения квалификации и переподготовки работников образования, 2013. - Вып 2. - С.63-94.
6. Антакова-Фомина Л.В. Стимуляция развития речи у детей раннего возраста путем тренировки движений пальцев рук [Текст]/ Л.В. Антакова - Фомина. - М., 1974. - С.57-59. 40

7. Афанасьева С. Напитать душу красотой. Лепка [Текст] /С. Афанасьева // Дошкольное воспитание. - 2012. - № 8. - С.67-72.
8. Батышев С.Я. Профессиональная педагогика [Текст]: учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям /С.Я. Батышев. - М.: Ассоциация «Профессиональное образование», 2007. - 219 с.
9. Безруких М.М. Методика оценки уровня развития зрительного восприятия детей 5-7,5 лет [Текст]: Руководство по тестированию и обработке результатов / М.М. Безруких, Л.В. Морозова. - М., 1996. - 48 с.
10. Безубцева Г.В. Развиваем руку ребенка, готовимся к рисованию и письму [Текст]: Конспекты занятий с играми и упражнениями по развитию мелкой моторики и графических навыков у детей 6-7 лет / Г.В. Безубцева, Т.Н. Андриевская. - М.: Издательство ГНОМид, 2003 - 120 с.
11. Белевич Е.К. Обучение детей средней групп лепке [Текст] /Е.К. Белевич // Дошкольное воспитание. - 2013. - № 10. - С.29-33.
12. Беляков Н.Д. Кружок «Умелые руки» в школе [Текст] / Н.Д. Беляков, А.И.Покровская, Н.Е.Цейтлин. - М., 2007. - 158 с.
13. Бернштейн Н.А. О ловкости и её развитии [Текст] / Н.А. Бернштейн. - М., 1991. - 212 с.
14. Бехтерев В.Н. Общие основы рефлексологии человека [Текст] / В.Н. Бехтерев. - М., 1998. - 66 с.
15. Брыкина Е.П. Лепка. Альбом иллюстрированный (раздаточный) для детей старшего дошкольного возраста [Текст] /Е.П. Брыкина. - М.: АСТ, 2012. - 24с.
16. Бубекина Г.В. Самоделки из природного материала [Текст] / Г.В. Бубекина, Т.П. Гославская. - М., 1998. - 180 с.
17. Венгер Л. Пластилиновая груша [Текст] /Л. Венгер // Дошкольное воспитание. - 2011. - № 8. - С.45-49. 41
18. Волкова А.А. Лепка в детском саду [Текст] /А.А. Волкова // Дошкольное воспитание. - 2012. - № 11/12. - С.33-37.

19. Волкова А.А. Лепка в подготовительной группе [Текст] / А.А. Волкова // Дошкольное воспитание. - 2010. - № 8. - С.15-24.
20. Волкова А.А. Обучение рисованию, лепке, аппликации, конструированию [Текст] / А.А. Волкова // Дошкольное воспитание. - 2010. - № 7. - С.18-26.
21. Ворончихина Ф.М. Лепка и игры [Текст] /Ф.М. Ворончихина // Дошкольное воспитание. - 2013. - № 5. - С.30-33.
22. Выготский Л.С. Мышление и речь [Текст] / Л.С. Выготский. - М., 1982.
23. Выготский Л.С. Педагогическая психология [Текст] / Л.С. Выготский. - М., 1991.
24. Выготский Л.С. Психология [Текст] /Л.С. Выготский. - М.: Изд-во ЭКСМО - Пресс. - 2000 - 1008 с.
25. Горичева В.С. Сказку сделаем из глины, теста, снега, пластилина: Популярное пособие для родителей и педагогов [Текст] / В.С. Горичева, М.И. Нагибина. - Ярославль: Академия развития, 2012. - 192с.
26. Гусакова М.А. Аппликация [Текст] / М.А.Гусакова. - М., 1987. - 153 с.
27. Гусарова И.Л. Лепка в детском саду: Лекция для студентов заочников дошкольных факультетов педагогических институтов [Текст] / И.Л. Гусарова. - М.: ЮНИТИ, 2011. - 86 с.
28. Давыдова Л. Первые уроки лепки [Текст] /Л. Давыдова // Семья и школа. - 2011. - № 4.
29. Долгоаршинных Н. Учимся лепить дымку [Текст] /Н. Долгоаршинных // Народное творчество. - 2013. - № 4. - С.31-32. 42
30. Зими́на Н.А. Развитие творческого воображения детей на лепке [Текст] /Н.А. Зими́на // Воспитание детей дошкольных учреждений. - 2010. - С.49-57.
31. Исаева И. Уроки пластики [Текст] / И. Исаева // Дошкольное воспитание. - 2012. - № 5. - С.50-53.

32. Казакова Р. Лепка в ДОУ [Текст] /Р. Казакова // Дошкольное воспитание. - 2011. - № 4. - С.15-23.

33. Казакова Т.Г. Детское изобразительное творчество: [воспитание и обучение детей ран. и дошк. возраста: задачи, содерж., методика работы с детьми 2-7 лет] [Текст]: метод. пособие для специалистов дошк. образоват. учреждений / Т.Г. Казакова. - М.: Карапуз-Дидактика, 2008. - 134 с.

34. Карабанова О.А. Организация развивающей предметнопространственной среды в соответствии с федеральным государственным образовательным стандартом дошкольного образования. Методические рекомендации для педагогических работников дошкольных образовательных организаций и родителей детей дошкольного возраста [Электронный ресурс]/ О.А. Карабанова, Э.Ф. Алиева, О.Р. Радионова, П.Д. Рабинович, Е.М. Марич. - М.: Федеральный институт развития образования, 2014. - 96 с.

35. Каюмова Р. Развитие творческого воображения в лепке [Текст] /Р. Каюмова // Дошкольное воспитание. - 2012. - № 3/4. - С.17-18.

36. Кольцова М.М. Двигательная активность и развитие функций мозга ребенка [Текст]/ М.М. Кольцова. - М. - 1973. - С. 34-36.

37. Комарова Т. С. Изобразительная деятельность в детском саду [Текст]: Программа и методические рекомендации для занятия с детьми 2-7 лет) / Т.С.Комарова. - 3-е изд., испр. и доп. - М.: МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2006. - 188 с.

38. Комарова Т.С. Учись рисовать и лепить [Текст] / Т.С. Комарова, Е.В. Лебедева, Т.Г. Казакова, Н.Б. Халезова. - М.: Логос, 2009. - 68 с. 43

39. Корзакова Е.И. Овладение формой предмета и ее передача в лепке дошкольников [Текст]: Сенсорное воспитание дошкольников / Е.И. Корзакова; под ред. А.В. Запорожца, А.П. Усовой. - М.: Логос, 2009. - С.100- 121.

40. Корчинова О.В. Декоративно-прикладное творчество в детских дошкольных учреждениях [Текст] / О.В.Корчинова. - Ростов-на-Дону: 2002. - 272 с.
41. Косминская В.Б. Теория и методика изобразительной деятельности в детском саду [Текст]: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / В.Б.Косминская, Е.И.Васильева, Н.Б.Халезова. - М.: Просвещение, 1977. - 253 с. (С.150-176)
42. Коссаковская Е.А. Лепка в детском саду [Текст]: пособие для воспитателей / Е.А. Коссаковская. - М.: Академия, 2012. - 71с.
43. Коссаковская Е.А. Обучение лепке в младшей и средней группах детского сада [Текст]: Рисование, лепка, аппликация в детском саду: Педагогические чтения / Е.А. Коссаковская; под ред. Н.П. Сакулиной. - М.: Логос, 2013. - С.93-124.
44. Котова И.Я. Образ человека и животного в лепке. Художественное творчество в детском саду [Текст]: Пособие для воспитателя и музыкального руководителя /И.Я. Котова; под ред. Н.А. Ветлугиной. - М.: АСТ, 2011. - С.98-104.
45. Крупник Ж. Дымка [Текст] /Ж. Крупник // Дошкольное воспитание. - 2013. - № 1. - С.76-77. 46. Курочкина Н.А. К вопросу о приемах обучения предметной лепке детей средней группы детского сада (5лет) [Текст] /Н.А. Курочкина // Научно-теоретическая конференция: Краткое содержание докладов. - М.: Академия, 2012. - 256 с.
47. Курочкина Н.А. Обучение детей (3-7 лет) лепке животных [Текст]: Методическое пособие / Н.А. Курочкина. - Челябинск, 2013. - 66 с. 44
48. Курочкина Н.А. Сенсорные основы лепки у детей дошкольного возраста [Текст] / Н.А. Курочкина // Дошкольная педагогика: Ученые записки. - Спб.: Питер, 2012. - С.56-78.
49. Лепилов К.М. Лепка в семье и в школе [Текст]: пособие для воспитателей и преподавателей / К.М. Лепилов. - СПб.: Нева, 2012. - 32с.

50. Неменский Б.М. Мудрость красоты // О проблемах эстетического воспитания [электронный ресурс]: Книга для учителя / Б.М. Наменский. - М., 1987. - 210 с. - URL:<http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=229181>

51. Основные понятия технологического образования [Текст]: учебно-методическое пособие / Автор-сост. В.Г. Соловьянюк. - Б, 2007. - с. 114.

52. ОТ РОЖДЕНИЯ ДО ШКОЛЫ [Текст]. Примерная общеобразовательная программа дошкольного образования (пилотный вариант) / Под ред. Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой. - 3-е изд., испр. и доп. - М.: МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2014. - 368с.

53. Пожиленко Е.А. Артикуляционная гимнастика [Текст]: методические рекомендации по развитию моторики, дыхания и голоса у детей дошкольного возраста / Е.А. Пожиленко. - СПб.: КАРО, 2012. - 92 с.

54. Скопина О.А. Проблема развития детского пластического творчества в лепке в художественно-педагогических трудах Н.Б. Халезовой [Текст] / О.А. Скопина // Развитие теории дошкольного образования. Психолого-педагогические аспекты: материалы научно-практической конференции. - М.: МИГУ, 2013. - С.116-119.

55. Ткаченко Т.А. Мелкая моторика. Гимнастика для пальчиков [Текст] / Т.А. Ткаченко. - М: Издательство «ЭКСМО», 2010. - 129 с. (С.90-94.)

56. Ткаченко Т.А. Развиваем мелкую моторику [Текст]/ Т.А. Ткаченко. - М: Издательство «ЭКСМО», 2007. - 99 с., С.45-49.

57. Халезова Н.Б. Лепка в детском саду [Текст] / Н.Б. Халезова. - М: Просвещение, 1986. - 32 с. (С.22-26.) 45

58. Шацкая В. Пути эстетического воспитания [Текст] / В. Шацкая // Дошкольное воспитание. - 2012. - № 11. - С.111-113.

ДОДАТКИ

Додаток А

Конспект по ліпленню в середній групі «Бджілка»

Мета: Продовжувати виховувати у дітей інтерес до ліплення.

Завдання:

Навчальна - вчити створювати образ комахи з окремих деталей, використовуючи навички роботи з пластиліном - відщеплення маленьких шматочків, скочування, розплющення.

Розвиваюча - розвивати словник, дрібну моторику рук, координувати рухи рук, творчу уяву.

Виховна - виховувати дбайливе ставлення до природи та її мешканцям.

Матеріал: пластилін (жовтого, чорного, білого кольору); серветка для рук; дошка для ліплення.

Демонстраційний матеріал: штучна квітка з бджілкою зразком.

Хід заняття.

1. Організаційний момент: відгадування загадки.

працьовита господиня

Політає над галявиною,

Поклопочеться над квіткою

Він поділиться медком.

Діти відгадують.

2. Основна частина.

Вихователь: Так, це бджола. А які слова загадки допомогли вам її відгадати? (Відповіді дітей).

Вихователь показує квітку з бджілкою і читає вірш:

На квітці сидить бджола

До чого вона мала,

Наша бджілка в хоботок

Набирає солодкий сік,

А квітка гойдається,

Це їй не подобатися!

Вихователь: - Що бджілка збирає в хоботок? (Солодкий сік).

Солодкий сік - це нектар. На кольорах бджоли хоботком збирають нектар і пилок, яка осідає на лапках і пухнастому тільце. З нектару бджоли роблять мед, а пилом, змішаної з крапелькою меду годують своїх діток.

Вихователь: Давайте розглянемо бджілку.

- Яка головка? (Кругла, з очками і хоботком).

- Яке черевце? (Овальний, жовте з чорними смужками і чотирма крильцями)

- Що більше за розміром, а що менше? (Головка менше, черевце більше).

Бджоли живуть великими сім'ями в будиночках, які називаються вулики. Давайте зліпимо нашої бджілка подружок, щоб їй було самотньо і було з ким збирати нектар і грати на квіткової галявині. Але спочатку давайте уявимо, що ми веселі бджілки.

Фізкультурна хвилинка

«Бджілка - бджола». Бджілка-бджола, (Махаємо руками як крилами)

Маленька голова (Руки покласти на голову)

На квітці сиділа (Не забираючи рук з голови, покриття нею)

Головою вертіла, (з боку в бік)

В траву впала, (Впустити руки на коліна)

В яму провалилася. (Прибрати руки з колін і впустити їх в «яму»).

(Сідають на місця)

Вихователь: Тепер давайте приступимо до відповідальної справи: зліпимо наших бджілок.

3. Практична діяльність дітей.

1) Скачати з рівних шматків пластиліну чорного і жовтого кольору дві ковбаски.

2) Розділити ці ковбаски спочатку навпіл, потім половинки ще раз навпіл (т. е. на чотири частини).

3) Скачати з них по чотири кулі жовтого і чорного кольору.

4) розплющити в товсту коржик два жовтих і три чорних кулі.

5) Зібрати тіло, чергуючи коржик.

6) Два жовтих кулі: голова і задня частина тільца, прикріпити їх.

7) З останнього чорного кульки зліпити ніжки комахи (відщипуючи шматочки і катаючи невеликі стовпчики).

8) З білого пластиліну зліпити невеликі каплевидні крильця і прикріпити їх на спинку комахи.

9) Оформити мордочку хоботком і очками.

10) Бджілки готові.

4. Підсумок.

Вихователь: Подивіться скільки бджілок вийшло! І все різні! Діти разом з викладачем розглядають кожну бджілку і відзначають її особливості.

- Розкажіть, куди збираються ваші бджілки? Що будуть збирати? Для кого?

Зразкові заняття по ліпленню, пов'язані з декоративним оформленням

Торт для ляльок (ліплення за поданням)

Програмне зміст. Вчити дітей робити з глини торт для ляльки квадратної і круглої форми, прикрашати ці форми кульками різної величини і валиками, ритмічно розташовуючи їх на поверхні виробу. Доповнювати вправу точками і смугами за допомогою стеки.

Матеріали та обладнання. Глина, дошки, стеки.

Попередня робота, зв'язок з іншими видами діяльності дітей. Поговорити з дітьми, як можна зробити ляльці торт. На заняттях з аплікації запропонувати прикрасити колами і смугами квадрат і коло.

Методичні прийоми. Запропонувати дітям згадати, якої форми бувають торти і як вони прикрашені. Показати, як з дископодібної форми можна шляхом зрізання сторін стеком зробити квадрат. Сказати дітям, що торт можна прикрасити кульками і валиками, а стеком нанести точки і смужки. Попросити когось із дітей показати, як потрібно працювати стеком.

Каченя (по безпосередньому сприйняттю іграшки)

Програмне зміст. Вчити ліпити качку пластичним способом, зображуючи її характерні особливості: ліпити шию, голову і хвіст качки шляхом відтягування глини від загального обсягу. Стекою намічати пір'ячко крил, робити це ритмічно.

Матеріали та обладнання. Глина, стеки, дошки, Яворівська іграшка на кожен стіл.

Попередня робота по знайомству з предметами народної творчості. Показати дітям Яворівську іграшку.

Методичні прийоми. Звернути увагу дітей на красу іграшки показати, як з овальної форми плавно витягуються всі частини качки.

Опитати, яким способом можна виліпити хвіст качки. Нагадати, що крила можна зобразити стеком.

Рибка (ліплення за поданням)

Програмне зміст. Вчити ліпити рибку з овальної форми користуючись пластичними способами ліплення. Передавати характерну форму хвоста. Плавці ліпити шляхом наліплювання та відтягування глини від загального обсягу. Наліпками або стеком зображати очі і луску рибки, розташовуючи її ритмічно у вигляді візерунка.

Матеріали та обладнання. Глина, стеки, дошки, іграшки, що зображують рибок.

Попередня робота і зв'язок з іншими видами діяльності дітей. Спостереження рибок в акваріумі. Розгляд форми рибки-іграшки.

Методичні прийоми. До заняття розглянути з дітьми рибку-іграшку. Уточнити її форму, пропорції, деталі, красиве ритмічне розташування луски. Сказати дітям, що вони будуть ліпити рибку. Показати (заготівля-овоїд робиться заздалегідь), як відтягується хвіст. Запропонувати дітям розповісти, якими способами можна виліпити деталі голови. Ставлячи питання, підвести дітей до того, що луску можна зобразити стеком або наліпками, кому як хочеться.

Птах з красивими крилами (ліплення по безпосередньому сприйняттю)

Програмне зміст. Вчити використовувати знайомі способи ліплення при зображенні птахів в різних положеннях: птах клює зерна, птиця п'є воду, птиця в спокійному стані. Стимулювати дітей до оформлення своєї роботи в декоративному плані: прикрашати підставку, крила і хвіст птаха за допомогою стеки і налепов.

Матеріали та обладнання. Глина, стеки, дошки, глиняні або дерев'яні точені птиці.

Попередня робота і зв'язок з іншими видами діяльності дітей. Спостереження птахів під час прогулянки. Ігри з дерев'яними народними іграшками птахами. Розгляд та аналіз іграшки.

Методичні прийоми. Розглянути з дітьми глиняних або дерев'яних птахів. Запитати, в якому становищі буде знаходитися тулуб птиці, коли вона клює корм і п'є воду. Звернути увагу на те, як розташований візерунок на крилах і підставці. Запитати дітей, як можна зобразити хвіст і пір'ячко птиці, і в результаті запропонувати виліпити птицю в різному становищі.

Чашка з блюдцем (ліплення по безпосередньому сприйняттю)

Програмне зміст. Вчити ліпити посуд, користуючись знайомими способами ліплення, а також придумувати свої власні як в процесі створення основної форми, так і в процесі її прикраси. Правильно передавати співвідношення між предметами. Загладжувати поверхню предмета пальцем.

Матеріали та обладнання. Глина, дошки, стеки.

Попередня робота і зв'язок з іншими видами діяльності дітей. Гра з лялькової посудом, аналіз форми, оформлення посуду.

Методичні прийоми. Показати дітям керамічну чашку з блюдцем. Звернути увагу на товсті стінки чашки і масивну ручку. Поговорити про те, як можна виліпити і прикрасити ці предмети.

Їжачок (ліплення за поданням)

Програмне зміст. Вчити самостійно зображати їжака, користуючись знайомими способами ліплення (ліплення овалу кистями рук, голову відтягнути пальцями від загальної форми). За допомогою стеки прикрашати поверхню виліпленого предмета, користуючись вмінням, отриманим на заняттях ліпленням і під час бесід про народних іграшках.

Матеріали та обладнання. Глина, дошки, стеки.

Попередня робота і зв'язок з іншими видами діяльності дітей. На занятті з ознайомлення з навколишнім провести бесіду про їжака і його

звичках. Розглянути іграшку їжака, звернути увагу на те, як зображені голки.

Методичні прийоми. На початку занять згадати з дітьми їжака, якого бачили влітку, поговорити про його звички, розглянути зображення їжака на зображенні. Запитати, ніж покритий їжак, як можна зобразити голки, як їх потрібно розташувати, щоб вийшло красиво.

На виліплену чашку діти середньої групи наносять візерунок стеком.

Півень (ліплення по безпосередньому сприйняттю)

Програмне зміст. Передавати форму основних частин іграшки і доповнювати її декоративними деталями. Робити прикраси, виконуючи їх стеком, прищипуванням і налепами.

Матеріали та обладнання. Глина, дошки, стеки, яворівські іграшки на кожен стіл.

Попередня робота і зв'язок з іншими видами діяльності дітей. На музичному занятті діти співають пісеньку про півника. У другій половині дня проводиться бесіда по знайомству з яворівською іграшкою.

Методичні прийоми. На початку заняття нагадати про те, що яворівські іграшки яскраві, барвисті. Показати півника. Потім уточнити овальну форму тулуба і голови. Розглянути дрібні деталі. Показати, як від овалу можна відтягнути шию і голову; запропонувати подумати, як зобразити хвіст, крила і як прикрасити фігурку, користуючись різними способами. Якщо діти їх забули, то показати.

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Глушко Анастасія Валентинівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

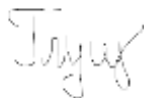
- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;
 - надавати згоду на:
- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
 - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
 - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
 - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
 - не підроблювати документи;
 - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
 - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
 - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
 - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
 - не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

12.04.2021

(дата)

(підпис)

Анастасія Глушко

(ім'я, прізвище)